Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

24 päivänä marraskuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – Valtiontuki – Julkisoikeudelliset yleisradioyhtiöt – SEUT 106 artiklan 2 kohta – Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut – Sisämarkkinoille soveltuva tuki – SEUT 108 artiklan 3 kohta – Ilmoittamatta jättäminen – Tuensaajan velvollisuus maksaa korkoa tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta – Korkojen laskenta – Huomioon otettavat määrät

Asiassa C-445/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Østre Landsret (Itä-Tanskan ylioikeus, Tanska) on esittänyt 29.5.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 6.6.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Viasat Broadcasting UK Ltd

vastaan

TV2/Danmark A/S ja

Tanskan kuningaskunta,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, varapresidentti R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), jaostojen puheenjohtajat A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, N. Piçarra ja A. Kumin sekä tuomarit T. von Danwitz, C. Toader, I. Jarukaitis ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Viasat Broadcasting UK Ltd, edustajinaan P. Jakobsen ja M. Honoré, advokater,

– TV2/Danmark A/S, edustajanaan O. Koktvedgaard, advokat,

– Tanskan hallitus, asiamiehinään M. S. Wolff ja J. Nymann-Lindegren, avustajanaan R. Holdgaard, advokat,

– Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. K. Bulterman ja J. Langer,

* Oikeudenkäyntikieli: tanska.

– Itävallan hallitus, asiamiehinään J. Schmoll ja F. Koppensteiner,

– Euroopan komissio, asiamiehenään B. Stromsky, avustajanaan M. Niessen, advokat,

kuultuaan julkisasiamiehen 3.9.2020 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 106 artiklan 2 kohdan ja SEUT 108 artiklan 3 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Viasat Broadcasting UK Ltd (jäljempänä Viasat) ja toisaalta TV2/Danmark A/S (jäljempänä TV2) ja Tanskan kuningaskunta ja jossa on kyse TV2:n velvollisuudesta maksaa korkoa ajalta, jona sen hyväksi tulleet tukitoimet toteutettiin sääntöjenvastaisesti ennen kuin komissio antoi lopullisen päätöksen, jossa tuet todettiin sisämarkkinoille soveltuviksi.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

3 TV2 on tanskalainen yleisradioyhtiö, jolle on annettu julkisen palvelun tehtävä, jona on tuottaa ja lähettää valtakunnallisia ja alueellisia televisio-ohjelmia.

4 Komissio tutki Tanskan toimenpiteistä TV2/Danmarkin hyväksi 19.5.2004 tehdyssä päätöksessään 2006/217/EY (EUVL 2006, L 85, s. 1) kantelun johdosta TV2:n rahoitusjärjestelmää. Komissio katsoi tässä päätöksessä, että mainitut toimenpiteet olivat Tanskan kuningaskunnan TV2:lle vuosina 1995–2002 myöntämiä valtiontukia lupamaksujen ja muiden toimenpiteiden muodossa, mutta että nämä toimenpiteet soveltuivat sisämarkkinoille SEUT 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti lukuun ottamatta 628,2 miljoonan Tanskan kruunun (DKK) (noin 85 miljoonaa euroa) suuruista määrää.

5 Sen jälkeen, kun mainittu päätös oli kumottu 22.10.2008 annetulla tuomiolla TV2/Danmark ym. v. komissio (T-309/04, T-317/04, T-329/04 ja T-336/04, EU:T:2008:457), komissio tarkasteli kyseisiä toimenpiteitä uudelleen.

6 Komissio katsoi tämän uudelleentarkastelun jälkeen Tanskan toimenpiteistä (C 2/03) TV2/Danmarkin hyväksi 20.4.2011 antamassaan päätöksessä 2011/839/EU (EUVL 2011, L 340, s. 1), että nämä toimenpiteet, jotka oli toteutettu TV2:n hyväksi vuosina 1995–2002 lupamaksuvarojen ja muiden tässä päätöksessä määritettyjen toimenpiteiden muodossa, olivat SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtiontukia, jotka oli toteutettu sääntöjenvastaisesti SEUT 108 artiklan 3 kohtaa rikkoen, mutta että nämä tuet soveltuivat sisämarkkinoille SEUT 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

7 TV2 nosti unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaati mainitun päätöksen osittaista kumoamista.

8 Unionin yleinen tuomioistuin kumosi 24.9.2015 antamassaan tuomiossa TV2/Danmark v. komissio (T-674/11, EU:T:2015:684) päätöksen 2011/839 siltä osin kuin komissio oli katsonut, että TV2:lle TV2-rahaston välityksellä maksetut vuosien 1995 ja 1996 mainostulot olivat valtiontukia, ja hylkäsi kanteen muilta osin.

9 TV2, komissio ja Viasat valittivat tästä tuomiosta.

10 Unionin tuomioistuin hylkäsi TV2:n valituksen 9.11.2017 antamassaan tuomiossa TV2/Danmark v. komissio (C-649/15 P, EU:C:2017:835).

11 Unionin tuomioistuin kumosi 9.11.2017 antamassaan tuomiossa komissio v. TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836) ja 9.11.2017 antamassaan tuomiossa Viasat Broadcasting UK v. TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837) unionin yleisen tuomioistuimen 24.9.2015 antaman tuomion TV2/Danmark v. komissio (T-674/11, EU:T:2015:684) siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin oli kumonnut päätöksen 2011/839 tämän tuomion 8 kohdassa täsmennetyiltä osin, ja ratkaisi asian lopullisesti siten, että se hylkäsi TV2:n tästä päätöksestä nostaman kumoamiskanteen.

12 Tämän jälkeen Viasat vaati ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa eli Østre Landsretissa (Itä-Tanskan ylioikeus, Tanska) TV2:n velvoittamista maksamaan kyseisten tukien sääntöjenvastaisuuden ajalta eli vuosien 1995 ja 2011 väliseltä ajalta korkoa, jonka TV2 olisi maksanut näiden tukien määrästä, jos sen olisi pitänyt lainata tämä määrä markkinoilta SEUT 108 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua komission lopullista päätöstä odotettaessa.

13 Tässä tilanteessa Østre Landsret päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko kansallisella tuomioistuimella velvollisuus määrätä tuensaaja maksamaan korkoa sääntöjenvastaisuuden ajalta (ks. tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79) myös käsiteltävän asian kaltaisessa tilanteessa, jossa sääntöjenvastainen valtiontuki on ollut korvausta julkisen palvelun suorittamisesta, tuen on jälkikäteen todettu olevan sisämarkkinoille soveltuvaa tukea SEUT 106 artiklan 2 kohdan nojalla ja tuki on hyväksytty julkisesta palvelusta vastaavan yrityksen kokonaistalouden, mukaan lukien sen pääomittaminen, arvioinnin perusteella?

2) Onko kansallisella tuomioistuimella käsiteltävän asian kaltaisissa olosuhteissa velvollisuus määrätä tuensaaja maksamaan korkoa sääntöjenvastaisuuden ajalta (ks. tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79) myös sellaisten summien osalta, jotka tuensaaja on siirtänyt sidosyritykselleen julkisen palvelun velvoitteen yhteydessä mutta jotka katsotaan komission lopullisessa päätöksessä SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi tuensaajalle myönnetyksi eduksi?

3) Onko kansallisella tuomioistuimella käsiteltävän asian kaltaisissa olosuhteissa velvollisuus määrätä tuensaaja maksamaan korkoa sääntöjenvastaisuuden ajalta (ks. tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79) myös valtiontuesta, jonka tuensaaja on vastaanottanut julkiselta yritykseltä, kun osa tämän varoista on peräisin tuensaajan palveluiden myynnistä?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

14 Suullinen käsittely, jonka ajankohdaksi oli vahvistettu alun perin 20.4.2020 ja jota siirrettiin 8.6.2020 saakka, kumottiin terveyskriisin vuoksi ja suullisesti vastattavat kysymykset vaihdettiin kirjallisesti vastattaviin kysymyksiin. Asianosaiset vastasivat näihin kysymyksiin asetetuissa määräajoissa.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään pääasiallisesti, onko SEUT 108 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus määrätä tämän määräyksen vastaisesti toteutetun valtiontuen saaja maksamaan korkoa tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta myös silloin, kun komissio toteaa lopullisessa päätöksessään kyseisen tuen olevan SEUT 106 artiklan 2 kohdan nojalla sisämarkkinoille soveltuvaa tukea.

16 Aluksi on muistutettava, että valtiontukia koskevien unionin sääntöjen soveltaminen perustuu yhtäältä kansallisten tuomioistuinten ja toisaalta komission ja unionin tuomioistuinten väliseen vilpittömän yhteistyön velvollisuuteen ja tässä yhteistyössä kukin niistä toimii sille EUT-sopimuksessa osoitetun tehtävän mukaisesti (tuomio 15.9.2016, PGE, C-574/14, EU:C:2016:686, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), ja niiden tehtävät ovat toisiaan täydentävät mutta erilliset (tuomio 21.11.2013, Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

17 Sen arvioiminen, soveltuvatko tukitoimenpiteet sisämarkkinoille, kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan, jonka käyttämistä unionin tuomioistuimet valvovat, kun taas kansalliset tuomioistuimet huolehtivat siihen saakka, kunnes komissio tekee lopullisen päätöksen, yksityisten oikeuksien suojaamisesta silloin, kun valtion viranomaiset ovat mahdollisesti rikkoneet SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrättyä kieltoa (tuomio Deutsche Lufthansa, C-284/12, EU:C:2013:755, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

18 SEUT 108 artiklan 3 kohdassa käyttöön otetulla uusien tukisuunnitelmien ennakkovalvonnalla pyritään siihen, että pelkästään sisämarkkinoille soveltuvat tuet toteutetaan. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tukisuunnitelman toteuttamista lykätään siihen saakka, kunnes epäilys sen soveltuvuudesta sisämarkkinoille poistetaan komission lopullisella päätöksellä (tuomio 3.3.2020, Vodafone Magyarország, C-75/18, EU:C:2020:139, 19 kohta ja tuomio 3.3.2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

19 Tässä yhteydessä ilmoitusvelvollisuus on yksi keskeisistä seikoista valvontajärjestelmässä, joka EUT-sopimuksessa on perustettu valtiontukien alalla. Tässä järjestelmässä jäsenvaltioilla on velvollisuus yhtäältä ilmoittaa komissiolle kustakin toimenpiteestä, jolla on tarkoitus myöntää tai muuttaa SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, ja toisaalta olla SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti toteuttamatta tällaista toimenpidettä niin kauan kuin mainittu unionin toimielin ei ole tehnyt kyseistä toimenpidettä koskevaa lopullista päätöstä (tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

20 SEUT 108 artiklan 3 kohdan kiellon tarkoituksena on sen takaaminen, etteivät tuen vaikutukset toteudu, ennen kuin komissiolla on ollut kohtuullisesti aikaa tarkastella suunnitelmaa yksityiskohtaisesti ja aloittaa tarvittaessa SEUT 108 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely (tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, 36 kohta).

21 Unionin tuomioistuin on katsonut tilanteessa, jossa komissio on antanut SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti toteutetun tuen osalta lopullisen päätöksen, jossa se toteaa kyseisen tuen soveltuvan sisämarkkinoille SEUT 107 artiklassa tarkoitetulla tavalla, ettei komission lopullisesta päätöksestä seuraa, että tuen toteuttamista koskevien toimien, jotka ovat pätemättömiä sen vuoksi, että niihin on ryhdytty 108 artiklan 3 kohdan viimeisessä virkkeessä tarkoitetun kiellon vastaisesti, pätemättömyys korjaantuisi jälkikäteen. Muunlainen tulkinta johtaisi siihen, että kyseessä oleva jäsenvaltio hyötyisi

mainitun määräyksen noudattamatta jättämisestä ja että tämän artiklan tehokas vaikutus jäisi toteutumatta (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, 40 kohta).

22 Tällaisessa tilanteessa kansallisten tuomioistuinten on unionin oikeuden mukaan määrättävä asianmukaisista toimenpiteistä, joilla sääntöjenvastaisuuden vaikutukset voidaan tehokkaasti korjata (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, 46 kohta).

23 Jos näet tietyn sisämarkkinoille soveltuvan tai soveltumattoman tukisuunnitelman osalta SEUT 108 artiklan 3 kohdan noudattamatta jättämisestä ei aiheudu suurempaa riskiä tai seuraamusta kuin sen noudattamisesta, jäsenvaltioiden kannustimet ilmoittaa tuesta ja odottaa soveltuvuutta koskevaa päätöstä heikkenisivät huomattavasti, ja siten vastaavasti heikkenisivät myös komission valvontamahdollisuudet (tuomio 5.10.2006, Transalpine Ölleitung in Österreich, C-368/04, EU:C:2006:644, 42 kohta).

24 Kuten 12.2.2008 annetusta tuomiosta CELF ja ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79) käy ilmi, tässä asiayhteydessä on erotettava toisistaan tuen SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaiseen toteuttamiseen liittyvien vaikutusten osalta sääntöjenvastaisen tuen takaisinperiminen ja tämän tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta maksettava korko.

25 Yhtäältä sääntöjenvastaisen tuen takaisinperimisen osalta on todettava, että sääntöjenvastaisen tuen ennenaikainen maksaminen ei ole ristiriidassa sen tavoitteen kanssa, jolla pyritään takaamaan, ettei sisämarkkinoille soveltumatonta tukea koskaan toteuteta, ja johon SEUT 108 artiklan 3 kohta perustuu, kun komissio antaa lopullisen päätöksen, jossa se toteaa mainitun tuen soveltuvan sisämarkkinoille (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, 46–49 kohta). Näin ollen kansallinen tuomioistuin ei ole velvollinen määräämään kyseisen tuen takaisin perimisestä (tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, 55 kohta).

26 Toisaalta kansallisen tuomioistuimen on unionin oikeuden perusteella määrättävä tuensaaja maksamaan korkoa kyseisen tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta (tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, 52 kohta ja tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 134 kohta).

27 Tämä kansallisen tuomioistuimen velvollisuus johtuu siitä, että tuensaaja saa SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaisesta tuen toteutuksesta perusteetonta etua, joka muodostuu yhtäältä niiden korkojen maksamatta jäämisestä, jotka tuensaaja olisi suorittanut sisämarkkinoille soveltuvan tuen kyseessä olevasta määrästä, jos sen olisi pitänyt lainata tämä määrä markkinoilta komission lopullista päätöstä odotettaessa, ja toisaalta sen kilpailuaseman parantumisesta markkinoiden muihin toimijoihin nähden kyseisen tuen sääntöjenvastaisuuden keston ajan (tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, 51 kohta ja tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 132 kohta). Kyseisen tuen sääntöjenvastaisuuden vaikutuksena on näet, että yhtäältä kyseiset muut toimijat joutuvat kantamaan riskin – joka lopulta ei toteudu – siitä, että toteutetaan sellainen tuki, joka ei sovellu sisämarkkinoille, ja että toisaalta ne joutuvat mahdollisesti kestämään kilpailun kannalta – aikaisemmin kuin niiden olisi pitänyt – sisämarkkinoille soveltuvan tuen vaikutukset (tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, 50 kohta).

28 Kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 23–25, 35 ja 49 kohdassa, mainittua velvollisuutta, jonka unionin tuomioistuin vahvisti 12.2.2008 antamassaan tuomiossa CELF ja ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79) tilanteessa, jossa komissio oli antanut lopullisen päätöksen, jossa se totesi sääntöjenvastaisen tuen soveltuvan sisämarkkinoille

SEUT 107 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sovelletaan kaikkiin tukiin, jotka on toteutettu SEUT 108 artiklan 3 artiklaa rikkoen, myös, kun komissio katsoo lopullisessa päätöksessään, että kyseinen tuki soveltuu sisämarkkinoille SEUT 106 artiklan 2 kohdan perusteella.

29 On näet muistutettava, että SEUT 106 artiklan 2 kohdassa määrätään yhtäältä, että yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sekä fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan tämän sopimuksen määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä, ja toisaalta, että kaupan kehitykseen ei saa vaikuttaa tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa.

30 Kyseistä määräystä, jolla pyritään sovittamaan yhteen jäsenvaltioiden intressi käyttää tiettyjä yrityksiä talous- tai sosiaalipolitiikan välineinä sekä unionin intressi sen suhteen, että kilpailusääntöjä noudatetaan ja sisämarkkinoiden yhtenäisyys säilyy (tuomio 20.4.2010, Federutility ym., C-265/08, EU:C:2010:205, 28 kohta ja tuomio 8.3.2017, Viasat Broadcasting UK v. komissio, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 31 kohta), on tulkittava ottaen huomioon täsmennykset, jotka on tehty pöytäkirjassa N:o 26 yleistä etua koskevista palveluista (EUVL 2016, C 202, s. 307) ja käsiteltävässä tapauksessa kyseessä olevan alan osalta pöytäkirjassa N:o 29 jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta (EUVL 2016, C 202, s. 311) (tuomio 8.3.2017, Viasat Broadcasting UK v. komissio, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 36 kohta).

31 Yleistä etua koskevista palveluista tehdyn pöytäkirjan N:o 26 1 artiklassa todetaan tässä yhteydessä yhtäältä, että jäsenvaltioilla on ”laaja harkintavalta” tarjota, tilata ja järjestää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja siten, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin käyttäjien tarpeita (tuomio 7.11.2018, komissio v. Unkari, C-171/17, EU:C:2018:881, 48 kohta).

32 Toisaalta jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta tehdystä pöytäkirjasta N:o 29 käy ilmi, että ”perussopimusten määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa rahoittaa julkista yleisradiotoimintaa, siinä määrin kuin rahoitus myönnetään yleisradioyritykselle kunkin jäsenvaltion antaman, määrittelemän ja järjestämän julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi, ja siinä määrin kuin rahoitus ei vaikuta unionin kauppa- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän toteuttaminen”.

33 Jäsenvaltioilla on siis oikeus unionin oikeutta noudattaen määrittää yleistä taloudellista etua koskevien palvelujensa ja erityisesti julkisen yleisradiotoiminnan laajuus ja järjestäminen siten, että ne ottavat erityisesti huomioon kansalliselle politiikalleen ominaiset tavoitteet. Jäsenvaltioilla on tältä osin laaja harkintavalta, jonka komissio voi asettaa kyseenalaiseksi ainoastaan silloin, kun on kyse ilmeisestä virheestä (ks. vastaavasti tuomio 7.11.2018, komissio v. Unkari, C-171/17, EU:C:2018:881, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Jäsenvaltioilla olevaa harkintavaltaa määrittää yleistä taloudellista etua koskevat palvelut on kuitenkin joka tapauksessa käytettävä unionin oikeuden mukaisesti (tuomio 20.12.2017, Comunidad Autónoma del País Vasco ym. v. komissio, C-66/16 P–C-69/16 P, EU:C:2017:999, 71 kohta ja tuomio 3.9.2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland ym. v. komissio, C-817/18 P, EU:C:2020:637, 95 kohta).

35 Kysymys siitä, onko toimenpidettä pidettävä valtiontukena, edeltää kysymystä siitä, onko SEUT 107 artiklassa tarkoitettu sisämarkkinoille soveltumaton tuki mahdollisesti kuitenkin tarpeen kyseisen toimenpiteen edunsaajalle uskotun erityistehtävän hoitamiseksi SEUT 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 8.3.2017, Viasat Broadcasting UK v. komissio, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 34 kohta). Näin ollen komission on, ennen kuin se tutkii toimenpiteen tämän määräyksen kannalta, voitava tarkastaa, onko kyseinen toimenpide valtiontuki, mikä edellyttää suunnitellun toimenpiteen ilmoittamista etukäteen tälle unionin toimielimelle SEUT 108 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti.

36 Lisäksi kaikista poikkeuksista yleiseen sääntöön, joka koskee tätä jäsenvaltioilla olevaa perussopimusten mukaista ja valtiontukien valvontajärjestelmän keskeisiin seikkoihin kuuluvaa ilmoitusvelvollisuutta, on säädettävä nimenomaisesti (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 59 ja 60 kohta).

37 SEUT 109 artiklan mukaisesti Euroopan unionin neuvosto voi kuitenkin antaa aiheelliset asetukset SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan soveltamisesta ja etenkin vahvistaa ne edellytykset, joilla SEUT 108 artiklan 3 kohtaa sovelletaan, sekä ne tukimuodot, joihin viimeksi mainitussa määräyksessä tarkoitettua menettelyä ei sovelleta. Lisäksi komissio voi SEUT 108 artiklan 4 kohdan mukaan antaa niitä valtiontukimuotoja koskevia asetuksia, jotka neuvosto on SEUT 109 artiklan mukaisesti määrittänyt sellaisiksi, jotka voidaan vapauttaa SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätystä menettelystä (tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 [SEUT 107 ja SEUT 108] artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin 7.5.1998 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 994/98 (EYVL 1998, L 142, s. 1) annettiin siten EY:n perustamissopimuksen 94 artiklan (josta on tullut EY 89 artikla, josta on puolestaan tullut SEUT 109 artikla) nojalla, ja tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi [SEUT 107 ja SEUT 108] artiklan mukaisesti 6.8.2008 annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) (EUVL 2008, L 214, s. 3) ja tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi [SEUT] 107 ja [SEUT] 108 artiklan mukaisesti 17.6.2014 annettu komission asetus (EU) N:o 651/2014 (EUVL 2014, L 187, s. 1) annettiin sen jälkeen asetuksen N:o 994/98 nojalla (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Kuten asetusten N:o 800/2008 ja N:o 651/2014 johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan, SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut valtiontuet, jotka eivät kuulu näiden asetusten soveltamisalaan, kuuluvat edelleen SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätyn ilmoitusvelvollisuuden piiriin (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 Lisäksi SEUT 106 artiklan 2 kohdan sanamuodosta itsessään ilmenee, että EUT-sopimuksen säännöistä voidaan poiketa mainitun määräyksen nojalla vain silloin, kun poikkeaminen on tarpeen, jotta yritys, joka tuottaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, voi hoitaa sille uskotun erityistehtävän (tuomio 8.3.2017, Viasat Broadcasting UK v. komissio, C-660/15 P, EU:C:2017:178, 29 kohta ja tuomio 3.9.2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland ym. v. komissio, C-817/18 P, EU:C:2020:637, 97 kohta), mikä komission on valtiontukien alalla tarvittaessa tarkastettava ennen tukien toteuttamista. Kuten tämän tuomion 35 kohdassa on todettu, tämä tarkastus voidaan toteuttaa vasta, kun suunniteltu toimenpide on ilmoitettu etukäteen tälle unionin toimielimelle SEUT 108 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti, jotta se voi tarkastaa, onko kyseinen toimenpide valtiontuki. Sillä, että yritys, joka tuottaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, voi hoitaa sille uskotut tehtävät, ei siten voida sellaisenaan oikeuttaa poikkeamista tässä määräyksessä vahvistetusta ilmoitusvelvollisuudesta.

41 Näin ollen valtiontuet, joita ei ole nimenomaisesti vapautettu yleisestä säännöstä, joka koskee SEUT 108 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä virkkeessä määrättyä, ilmoittamista etukäteen koskevaa velvollisuutta, kuuluvat edelleen tämän velvollisuuden piiriin, myös silloin, kun nämä tuet on tarkoitettu yrityksille, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja. Jäsenvaltioilla on näin ollen velvollisuus olla toteuttamatta tällaisia toimenpiteitä siihen asti, kunnes komissio on tehnyt niitä koskevan lopullisen päätöksen.

42 Lopuksi on vielä palautettava mieleen, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että kun otetaan huomioon, että komission SEUT 108 artiklan nojalla harjoittama valtiontukien valvonta on pakottava, yhtäältä tuensaajayritykset voivat lähtökohtaisesti perustellusti luottaa siihen, että niille myönnetty tuki on sääntöjenmukainen, ainoastaan silloin, kun tukea myönnettäessä on noudatettu

mainitun artiklan mukaista menettelyä, ja toisaalta huolellisen taloudellisen toimijan pitäisi yleensä olla kykenevä varmistumaan siitä, että menettelyä on noudatettu. Erityisesti silloin, kun tuki on toteutettu ilmoittamatta sitä ennalta komissiolle, jolloin tuki on SEUT 108 artiklan 3 kohdan nojalla sääntöjenvastainen, tuensaaja ei voi kyseisellä hetkellä perustellusti luottaa siihen, että tuki on myönnetty sääntöjenmukaisesti (tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 98 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), eikä tämän seurauksena myöskään siihen, että se on saanut sääntöjenmukaisesti kyseisen edun, jota se saa siitä, että se ei maksa korkoja sääntöjenvastaisuuden ajalta.

43 Tästä seuraa, että voidakseen taata kyseisessä määräyksessä vahvistetun ilmoitusvelvollisuuden tehokkaan vaikutuksen sekä sen, että komissio voi tutkia valtiontuet asianmukaisesti ja kokonaisuudessaan, kansallisten tuomioistuinten on määritettävä kaikki seuraukset tämän velvoitteen rikkomisesta ja toteutettava toimenpiteet, joilla sääntöjenvastaisuudet voidaan korjata, mihin kuuluu, kuten tämän tuomion 26 kohdassa on todettu, sääntöjenvastaisen tuen saajan velvollisuus maksaa korkoa sääntöjenvastaisuuden ajalta, myös, jos tuensaaja on SEUT 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yritys, joka tuottaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja.

44 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että SEUT 108 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus määrätä tämän määräyksen vastaisesti toteutetun valtiontuen saaja maksamaan korkoa sääntöjenvastaisuuden ajalta myös silloin, kun komissio toteaa lopullisessa päätöksessään kyseisen tuen olevan SEUT 106 artiklan 2 kohdan nojalla sisämarkkinoille soveltuvaa tukea.

Toinen ja kolmas ennakkoratkaisukysymys

45 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään, joita on tutkittava yhdessä, pääasiallisesti, onko SEUT 108 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus määrätä tämän määräyksen vastaisesti toteutetun valtiontuen saaja maksamaan korkoa tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta myös sellaisten tukien osalta, jotka tuensaaja on siirtänyt sidosyrityksilleen ja jotka valtion määräysvallassa oleva yritys on maksanut sille.

46 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee erityisesti, onko – kun otetaan huomioon, että TV2:n hyväksi toteutettuihin tukitoimenpiteisiin kuuluvat yhtäältä lupamaksutulot, jotka maksettiin vuosien 1997 ja 2002 välisenä aikana TV2:lle ja siirrettiin sitten viimeksi mainitun aluetoimituksille, ja toisaalta mainostulot, jotka siirrettiin vuosina 1995 ja 1996 TV2 Reklame A/S:ltä TV2:lle TV2-rahaston välityksellä – näiden molempien tulojen määrät otettava mukaan siihen tukien kokonaismäärään, jonka perusteella korot on laskettava.

47 Tässä yhteydessä on muistutettava, että yhtäältä unionin tuomioistuin hylkäsi 9.11.2017 antamassaan tuomiossa TV2/Danmark v. komissio (C-649/15 P, EU:C:2017:835) TV2:n valituksen unionin yleisen tuomioistuimen 24.9.2015 antamasta tuomiosta TV2/Danmark v. komissio (T-674/11, EU:T:2015:684) ja vahvisti siten, että unionin yleisen tuomioistuimen harjoittama valvonta oli ollut sääntöjenmukaista, kun se katsoi viimeksi mainitun tuomion 165–174 kohdassa, että mainitut tulot olivat TV2:lle myönnettyjä valtiontukia.

48 Toisaalta unionin tuomioistuin kumosi 9.11.2017 antamassaan tuomiossa komissio v. TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836) ja 9.11.2017 antamassaan tuomiossa Viasat Broadcasting UK v. TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837) unionin yleisen tuomioistuimen 24.9.2015 antaman tuomion TV2/Danmark v. komissio (T-674/11, EU:T:2015:684), jossa kumottiin päätös 2011/839 siltä osin kuin komissio katsoi siinä, että TV2/Danmarkille TV2-rahaston välityksellä maksetut vuosien 1995 ja 1996 mainostulot olivat valtiontukea, ja unionin tuomioistuin ratkaisi asian lopullisesti siten, että se hylkäsi TV2:n tästä päätöksestä nostaman kumoamiskanteen.

49 Tästä seuraa, että unionin tuomioistuimet ovat vahvistaneet kyseisen päätöksen pätevyyden ja katsoneet lopullisesti, että tämän tuomion 46 kohdassa tarkoitetut molemmat tulot ovat SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

50 Näin ollen, kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus ja kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 53 kohdassa, TV2:lle myönnettyjen tulojen, jotka ovat osa SEUT 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti toteutettuja tukia, määrien osalta on myös maksettava korkoa näiden tukien sääntöjenvastaisuuden ajalta.

51 Edellä esitetyn perusteella toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että SEUT 108 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus määrätä tämän määräyksen vastaisesti toteutetun valtiontuen saaja maksamaan korkoa tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta myös sellaisten tukien osalta, jotka tuensaaja on siirtänyt sidosyrityksilleen ja jotka valtion määräysvallassa oleva yritys on maksanut sille.

Oikeudenkäyntikulut

52 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **SEUT 108 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus määrätä tämän määräyksen vastaisesti toteutetun valtiontuen saaja maksamaan korkoa sääntöjenvastaisuuden ajalta myös silloin, kun komissio toteaa lopullisessa päätöksessään kyseisen tuen olevan SEUT 106 artiklan 2 kohdan nojalla sisämarkkinoille soveltuvaa tukea.**

2) **SEUT 108 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus määrätä tämän määräyksen vastaisesti toteutetun valtiontuen saaja maksamaan korkoa tuen sääntöjenvastaisuuden ajalta myös sellaisten tukien osalta, jotka tuensaaja on siirtänyt sidosyrityksilleen ja jotka valtion määräysvallassa oleva yritys on maksanut sille.**

Allekirjoitukset